

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.220/2011/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év június hó 21. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az üzletszerűen és folytatólagosan elkövetett csalás büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 22.B.V.38.240/2008/26. számú ítéletét és a Fővárosi Bíróság 23.Bf.V.6625/2010/4. számú végzését hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2009. december 4-én meghozott - és a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 23.Bf.V.6625/2010/4.

számú végzése folytán 2010. július 4-én jogerőre emelkedett - 22.B.V.38.240/2008/26. számú ítéletével a terheltet folytatólagosan elkövetett csalás büntette (Btk.318.§ (1) bek., (2) bek. II. fordulat c) pont és (6) bek. b) pont), valamint folytatólagosan megvalósított magánokirat-hamisítás vétsége (Btk.276.§) miatt halmazati büntetésül 2 évi börtönbüntetésre, továbbá 3 év közügyektől eltiltásra ítélte, egyben kötelezte a magánfél kárának megtérítésére is.

Az irányadó tényállás lényege a következő:

A terhelt a vele bizalmi kapcsolatban lévő sértettet elkísérte a Magyar Külkereskedelmi Bank fiókjába, hogy nevezettnek segítsen bankszámla szerződést kötni. Ennek során megismerte a sértett bankszámláinak számát és a telefonos kódot is. 2001. február 6-án pedig a terhelt tanácsára a sértett írásban engedélyezte, hogy a pénzügyintézet a telefaxon érkező megbízásokat ugyancsak teljesítse. Ezen túlmenően a terhelt birtokába került egy olyan irat is, amely a sértett névaláírását tartalmazta.

Mindezek ismeretében a terhelt 2001. február 8-a és 2001. május 22-e között telefax útján tíz megbízást küldött az MKB-nak, melynek alapján a bank összesen 3.937.000 Ft-ot utalt át a terhelt bankszámlájára. Az átutalási megbízásokat a terhelt írta, amelyekre technikai úton másolta a sértett aláírását. A megbízások átfaxolását követően a terhelt - a sértett néven bemutatkozva - telefonon is megerősítette a tranzakciókat, majd a saját bankszámlájára érkező összegeket fel is vette.

A terhelt - azért, hogy az átutalások ne jussanak a sértett tudomására - a sértett névaláírásával ellátott kérelmet küldött faxon az MKB-nak, jelezve, hogy az elérhetősége megváltozott. Új címként az általa bérelt postafiók címet, telefonszámként pedig a saját hívószámát adta meg.

A sértett - mivel a terhelt azt állította, hogy a Raiffeisen Bankban dolgozó ismerőse révén kedvező pénzváltási lehetőséggel rendelkezik - 2001. február 22-én a Raiffeisen Bank egyik fiókjában bankszámla szerződést kötött. Ennek lebonyolításánál jelen volt a terhelt is, így megismerte a számla adatait. 2000 decemberétől a sértett több alkalommal adott különböző pénzügyösszegeket a terheltnek azzal a megbízással, hogy azokat - ismerőse útján - amerikai dollárra váltsa át és azt a sértett bankszámlájára helyezze el. Valójában azonban a terheltnek nem volt a banknál ismerőse, s kedvezményes pénzváltási lehetőséggel sem rendelkezett. A terhelt a több részletben átvett összesen 1.500.000 forintot a saját céljaira fordította, majd - azért, hogy a sértett a bankszámláját ne tudja ellenőrizni - a PIN kód felhasználásával a sértett levelezési címét a saját címére módosította.

A terhelt a sértettnek összesen 5.437.000 forint kárt okozott, amely nem térült meg.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 373.§-a (1) bekezdésének III/a. pontjára tekintettel, a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontjára alapozottan. Álláspontja szerint ugyanis az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét súlyos mértékben elmulasztotta, a másodfokú bíróság azonban a felülbírálatra alkalmatlanság eljárásjogi következményét nem vonta le.

Így az elsőfokú bíróság a terhelt és sértett közötti bizalmi viszony jellegét és milyenségét nem magyarázta meg. Nem indokolta meg azt sem, hogy miért nem fogadta el a sértett azon nyomozati vallomását, mely szerint a titkos kódot kifejezetten megbeszélte a terhelttel. Nincs ítéleti magyarázat arra sem, hogy milyen összefüggés van a sértettnek a barátnőitől való elszigetelése és a cselekmény leplezése között, továbbá, hogy az anyagi helyzete tekintetében mivel tévesztette meg a terhelt a sértettet.

Kifogásolja az indítvány, hogy a bíróság okirati bizonyítékként értékelte a terheltnek a bankbiztonsági eljárásban tett nyilatkozatát, ám kérdéses, hogy ezt milyen eljárási szabályokra alapozta. Megfelelő indokolás esetén is a bíróság csupán ezen irat keletkezésének tényét, de nem annak tartalmát értékelhette volna bizonyítékként.

Az üzletszerűség kapcsán a bíróság nem határozta meg a forrást, amelyből azt a következtetést vonta le, hogy a terheltnek a vádbeli időben rendszeres jövedelme nem volt. Nem is tehetette, mert a terheltnek az elkövetés idején fennállt jövedelmi viszonyaira vonatkozóan nem állt adat rendelkezésre. Az üzletszerűségre vont következtetés kapcsán ekként a bíróság minimális mértékben sem tett eleget az indokolási kötelezettségének.

A tényállás megállapításánál figyelembe vett további bizonyítékokat a bíróság nem nevesítette, így indokolási kötelességét sem teljesítette, csakúgy mint a terhelt elmeállapotára vonatkozó szakvélemény esetében, márpedig az további - hivatalból felveendő - bizonyítást tett volna szükségessé.

Nem tett eleget a bíróság indokolási kötelezettségének a büntetés kiszabásánál irányadó körülmények értékelése során sem.

Ezért az első- és másodfokú határozat hatályon kívül helyezését, és a Pesti Központi Kerületi Bíróság új eljárásra utasítását kérte.

A Legfőbb Ügyészség a BF. 693/2011. számú nyilatkozatában - és a

nyilvános ülésen jelen lévő ügyész is - részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartva az indítványt, a megtámadott határozatok hatályban fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 373.§-a (1) bekezdésének III.a) és b) pontja értelmében mérlegelést nem tűrően hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés - és a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjából kitűnően egyben felülvizsgálati ok is - ha a bíróság a bűnösség megállapítása, a felmentés vagy az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tesz eleget, hogy emiatt az ítélet felülvizsgálatra alkalmatlan, továbbá ha az ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes.

Az indokolási kötelezettség egyaránt kapcsolódhat ténykérdéshez és jogkérdéshez, amelynek elmulasztása azonban súlyos eljárásjogi következménnyel csak akkor jár, ha az a büntetőjogi főkérdéseket érinti.

Minthogy a bíróságnak az ügydöntő határozatában az értékelő tevékenységről ellenőrizhető és elégséges módon számot kell adnia (Be. 258.§ (1) bek.), az indokolási kötelezettség elmulasztása akkor eredményez feltétlen hatályon kívül helyezést és egyben felülvizsgálat alapjául is szolgáló szabályszegést, ha a jogerős ügydöntő határozat indokolása tény, vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg: a bíróság mire alapozta a döntését.

A Be. 373.§-a (1) bekezdésének III.a) pontjára épülő felülvizsgálati ok körében, tehát az értékelő tevékenység hiánya és nem annak az eredménye kifogásolható, tekintettel arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a tényállás - sem megalapozatlanságra, sem a bizonyítékok mérlegelésének téves voltára hivatkozással - nem támadható.

Az elsőfokú bíróság - az indítvány érveivel szemben - kielégítő indokolást adott arról, hogy az egyes tényeket mely bizonyítékokra alapozta. A felülvizsgálati indítvány - amellet, hogy számos esetben megalapozatlanságra: iratellenességre, felderítetlenségre hivatkozott - felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező mulasztást valójában nem is jelölt meg, hanem kifogásai nagyrészt csupán olyan körülményeket érintettek (pl. a sértett és a terhelt közötti bizalmi viszony jellegének megmagyarázatlansága), amelyek a bűnösség megállapítása szempontjából lényegtelenek.

Az indítvány sérelmezte azt is, hogy az elsőfokú bíróság okirati bizonyítékként értékelte a terheltnek az MKB bankbiztonsági főosztályvezetője előtt - a Be. 117.§-ának (2) bekezdésére történt figyelmeztetés nélkül - tett és a tárgyaláson meg nem erősített nyilatkozatát. E kifogás - megjegyezve, hogy alapossága esetén sem képezne felülvizsgálati okot - téves.

A terhelti nyilatkozatot ugyanis a bíróság nem mint vallomást (Be. 117.§ (1)-(2) bek.), hanem az eljárási szabályoknak megfelelően mint okiratot (Be. 116.§ (1) bek.) tekintette bizonyítási eszköznek, amelynek a bizonyítás anyagává tétele a 26. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldalán rögzítettek szerint megtörtént.

Az indítvány kifogásolta továbbá az üzletszerűség felrovását is, mivel annak alapját az a - bizonyítás adataival alá nem támasztott - ténymegállapítás képezte, hogy a cselekmények elkövetésének időpontjában a terhelt bejelentett munkahellyel, rendszeres jövedelemmel nem rendelkezett, megélhetését a bűncselekmények elkövetésével igyekezett biztosítani.

Ez az érvelés - eltekintve attól, hogy a felderítetlenség sem felülvizsgálati ok - téves. A Btk. 137.§-ának 9. pontja értelmében ugyanis az üzletszerűségnek - az ugyanolyan, vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén történő - rendszeres haszonszerzésre törekvés a feltétele. Ez pedig az elkövető tényleges anyagi helyzetétől független, következésképpen nem kívánalom, hogy a bűnözés elsődleges, vagy kizárólagos megélhetési forrást jelentsen. A jelen ügyben nem kétséges, hogy a terheltet érintően nem eseti, alkalomszerű véghezvitelről van szó, hiszen a terhelt - a leleplezés megghiúsítása iránt is intézkedéseket téve - folyamatosan, a tartósság célzatával, rendszeres haszon elérésére törekedve hajtotta végre a bűncselekményeket. Ekként a folytatólagosság törvényi egységébe tartozó, csalás büntettének minősülő cselekmények üzletszerű elkövetéséhez nem férhet kétség.

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének b) pontjából kitűnően felülvizsgálat keretében a büntetés mértéke önmagában nem, hanem csupán akkor támadható, ha az a cselekmény törvénysértő minősítése vagy más anyagi jogi szabálysértés folytán vált törvénysértővé. Tekintve, hogy a fentebb kifejtettek értelmében az eljáró bíróságok sem a bűnösség megállapítása, sem a cselekmények jogi minősítése kapcsán nem sértettek büntető anyagi jogi normát, a kiszabott büntetés nemének és tartamának felülvizsgálatára - az egyes büntetékiszabási körülményeket érintő indokolási kötelezettség elmulasztása címén sem - nincs törvényes lehetőség.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság - nem adva helyt a felülvizsgálati indítványnak - a megtámadott határozatokat a Be. 426.§-a alapján hatályukban fenntartotta.

A fellebbezés és felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 3.§-ának (4) bekezdésén, 416.§-a (4) bekezdésének b) pontján, illetve 418. §-ának (3) bekezdésén, továbbá 421. §-ának (2)-(3) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2011. június 21.

Dr. Demeter Ferencné s.k. a tanács elnöke, Dr. Akác Zózsef s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró.

A kiadmány hitelével:

*írnok
MM*